

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

---

Piotr Szczekocki

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ORCID: 0000-0001-5756-3611

piotrszczekocki@op.pl

Mediacja a postępowanie egzekucyjne

STRESZCZENIE

Problematyka mediacji i postępowania egzekucyjnego przedstawiona w artykule koncentruje się na ukazaniu obu instytucji funkcjonujących w szeroko rozumianym procesie stosowania prawa: z jednej strony mediacja jako uzupełniająca forma procesu stosowania prawa, z drugiej postępowanie egzekucyjne jako ta część procesu stosowania prawa, którego podstawowym celem jest urzeczywistnienie normy prawnej określonej na wcześniejszych etapach procesu decyzyjnego. Wspólnym elementem łączącym obie instytucje w sądowym procesie stosowania prawa jest instytucja ugody zawartej przed mediatorem, która stanowi rezultat prowadzonego postępowania mediacyjnego i daje podstawę do wszczęcia i prowadzenia egzekucji sądowej. W ujęciu proceduralnym mediacja postrzegana jako alternatywna forma rozwiązywania sporów nie może być pozbawiona narzędzi gwarantujących wykonanie jej postanowień w przypadku braku dobrowolności ich realizacji. Taką funkcję zapewnia państwo, które ma wyłączność na stosowanie różnych form przymusu, w tym egzekucji służącej urzeczywistnieniu postanowień decyzji stosowania prawa.

Słowa kluczowe: mediacja; postępowanie egzekucyjne; proces stosowania prawa; ugoda zawarta przed mediatorem; tytuł egzekucyjny

WPROWADZENIE

Analizowanie instytucji mediacji i postępowania egzekucyjnego na potrzeby niniejszego opracowania łączę każdorazowo z procesem stosowania prawa¹, nie wyklucza to jednak badania ich w innej perspektywie (aksjologicznej, psychologicznej, kulturowej). Jako punkt wyjścia dla podjętych rozważań przyjmuję decyzyjny model stosowania prawa J. Wróblewskiego². Perspektywa decyzyjna stosowania prawa³ należy do tych podejść badawczych, które z uwagi na uniwersalność i praktyczność koncepcji skutecznie nadają się do opisywania obu instytucji funkcjonujących współcześnie w systemie prawa polskiego. Szczególnie użyteczny okazuje się procesowy wymiar modelu decyzyjnego⁴, w którym etap egzekucyjnego stosowania prawa odgrywa podstawową rolę w przypadku braku dobrowolności urzeczywistnienia postanowień decyzji stosowania prawa. Prawo do przymusowego urzeczywistnienia postanowień ugody mediacyjnej (prawo do egzekucji) stanowi w praktyce integralną część i kolejny etap prawa do sądu⁵.

Podstawowe podziały procesu stosowania prawa prezentowane w literaturze teoretycznoprawnej⁶ pozwalają traktować mediację i postępowanie egzekucyjne z jednej strony

---

¹ J. Wróblewski, *Stosowanie prawa (model teoretyczny)*, „Państwo i Prawo” 1967, z. 3, s. 375 i n.

² *Idem*, *Sądowe stosowanie prawa*, Warszawa 1988, s. 42 i n.

³ W ostatnich latach najlepiej rozwinięta przez L. Leszczyńskiego. Zob. A. Korybski, L. Leszczyński, *Stanowienie i stosowanie prawa. Elementy teorii*, Warszawa 2015, s. 134 i n.

⁴ J. Wróblewski, *Zarys procesowego modelu sądowego stosowania prawa*, „Państwo i Prawo” 1985, z. 4, s. 3 i n.

⁵ Por. np. wyrok ETPC z dnia 19 marca 1997 r. w sprawie *Hornsby v. Grecja*, sygn. 18357/91, Legalis nr 1441824.

⁶ A. Korybski, L. Leszczyński, *op. cit.*, s. 134 i n.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

jako element procesu stosowania prawa, a z drugiej jako samodzielny proces decyzyjny. Z perspektywy prezentowanego tematu nie jest podstawowym celem porównywanie obu instytucji, za istotniejsze uważam wskazanie kilku praktycznych elementów, które w zestawieniu pokazują, iż obie procedury uzupełniają się nawzajem i funkcjonują w szeroko pojętym procesie stosowania prawa. Oczywiście jest, że zarówno mediacja, jak i postępowanie egzekucyjne funkcjonują na innych etapach procesu decyzyjnego, ale w praktyce jedna instytucja stanowi uzupełnienie drugiej. W tym znaczeniu mediacja daje egzekucji tytuł wykonawczy (ugodę zawartą przed mediatorem), a postępowanie egzekucyjne pozwala wprowadzić w życie postanowienia ugody zawartej przed mediatorem w przypadku braku dobrowolności jej wykonania.

MIEJSCE UGODY ZAWARTEJ PRZED MEDIATOREM W STOSOWANIU PRAWA EGZEKUCYJNEGO

Z punktu widzenia osoby stosującej w praktyce prawo egzekucyjne na postępowanie mediacyjne w pierwszej kolejności patrzę w kontekście wyniku, czyli ugody zawartej przed mediatorem, która po zatwierdzeniu jej przez sąd nadaniem klauzuli wykonalności jest tytułem wykonawczym podlegającym wykonaniu w drodze egzekucji sądowej⁷. Z drugiej strony perspektywa modelu procesu stosowania prawa⁸ pozwala analizować postępowanie mediacyjne w szerszej płaszczyźnie badawczej. Ugoda zawarta przed mediatorem opatrzona w klauzulę wykonalności jako efekt zasadniczej części procesu decyzyjnego określa przedmiotową i podmiotową granicę egzekucji. Dodatkowo, z perspektywy regulacji art. 797 § 1 zdanie 2 k.p.c.⁹, tytuł wykonawczy zajmuje naczelne miejsce w procesie stosowania prawa egzekucyjnego. Taką pozycję gwarantuje mu m.in. fakt, że do każdego wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego musi być dołączony tytuł wykonawczy w oryginale, dopiero wówczas egzekucja będzie prowadzona na podstawie i w granicach prawa.

W literaturze przedmiotu podkreśla się, że mediacja jest alternatywnym (czy też uzupełniającym¹⁰) sposobem rozwiązywania sporów dla procesu sądowego¹¹. Z punktu widzenia regulacji europejskich termin „mediacja”, podobnie jak w porządku prawa polskiego:

[...] oznacza zorganizowane postępowanie o dobrowolnym charakterze, bez względu na jego nazwę lub określenie, w którym przynajmniej dwie strony sporu próbują same osiągnąć porozumienie w celu rozwiązania ich sporu, korzystając z pomocy mediatora. Postępowanie takie może zostać zainicjowane przez strony albo może je zaproponować lub zarządzić sąd lub nakazać prawo państwa członkowskiego¹².

⁷ Art. 183¹⁵ k.p.c.

⁸ Mówi się o tzw. mediacyjnym podtypie stosowania prawa. Zob. A. Korybski, L. Leszczyński, *op. cit.*, s. 115.

⁹ „We wniosku o wszczęcie egzekucji lub żądaniu przeprowadzenia egzekucji z urzędu wskazuje się świadczenie, które ma być spełnione. Do wniosku lub żądania dołącza się tytuł wykonawczy”.

¹⁰ A. Zienkiewicz, *Mediacja jako forma wymiaru sprawiedliwości*, „ADR. Arbitraż i Mediacje” 2013, nr 4, s. 101 i n.

¹¹ W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 136, 24.05.2008) wprost jest mowa, że „Mediacji nie należy postrzegać jako gorszej alternatywy dla postępowania sądowego dlatego tylko, że przestrzeganie warunków ugód zawartych w drodze mediacji uzależnione byłoby od dobrej woli stron. Państwa członkowskie powinny zatem zapewnić stronom, które zawarły pisemną ugodę w drodze mediacji, możliwość uzyskania nadania ich ugodzie klauzuli wykonalności”. Zob. A. Korybski, *Alternatywne rozwiązywanie sporów w USA. Studium teoretycznoprawne*, Lublin 1993, s. 103 i n.

¹² Art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

---

Wynik mediacji w postaci ugody zawartej przed mediatorem, podobnie jak wynik procesu sądowego, jest zabezpieczony możliwością przymusowego wykonania z tym zastrzeżeniem, że ugody zawarte przed mediatorem ze swej natury są zdecydowanie częściej realizowane dobrowolnie, bez potrzeby stosowania przymusu państwowego. Wynika to oczywiście ze specyfiki mediacji jako instytucji, która ma rozwiązywać spory w drodze porozumienia stron.

Dla postępowania egzekucyjnego ugoda mediacyjna stanowi podstawę i nieprzekraczalną granicę egzekucji w tym sensie, że strona nie może otrzymać więcej, niż to wynika z ugody. Jeżeli zdarza się, że strona formułuje wniosek wykraczający poza ugodę mediacyjną, to rolą komornika jako organu stosującego prawo egzekucyjne jest każdorazowe badanie wniosku i odmowa jego wykonania w części wykraczającej poza tytuł wykonawczy. Z drugiej strony zawiera również granice podmiotowe, czyli z jej postanowień jasno wynika, kto jest wierzycielem, a kto dłużnikiem (w tym znaczeniu, że nie jest dopuszczalne prowadzenie egzekucji przeciwko i na rzecz osób niewymienionych w tytule wykonawczym).

UGODA ZAWARTA PRZED MEDIATOREM JAKO TYTUŁ WYKONAWCZY W EGZEKUCJI SĄDOWEJ

W praktyce stosowania prawa egzekucyjnego pierwsza styczność organu egzekucyjnego (komornika sądowego) z mediacją, a ściślej – z jej wynikiem, czyli ugodą zawartą przed mediatorem opatrzoną w klauzulę wykonalności (tytułem wykonawczym), ma miejsce przy wszczęciu postępowania egzekucyjnego¹³. Obecny status prawny ugoda zawarta przed mediatorem jako tytuł wykonawczy zawdzięcza zmianom z 2011 r.¹⁴ Ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹⁵ ugoda zawarta przed mediatorem została wykreślona z katalogu tytułów egzekucyjnych. W uzasadnieniu ustawy zmiany dotyczące statusu ugody zawartej przed mediatorem argumentowano m.in. tym, że jest to dokument prywatny i z tego powodu nie może być klasyfikowany w zamkniętym katalogu tytułów egzekucyjnych¹⁶.

---

¹³ W procesie stosowania prawa egzekucyjnego wszczęcie postępowania następuje z chwilą złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji razem z tytułem wykonawczym w oryginale. Odmiennie, niż ma to miejsce przy wszczęciu egzekucji, która następuje z chwilą podjęcia pierwszej czynności egzekucyjnej (np. zajęcia ruchomości).

¹⁴ W procesie stosowania prawa ugoda zawarta przed mediatorem do 2012 r. miała z mocy ustawy status tytułu egzekucyjnego i była wprost wymieniana w katalogu tytułów egzekucyjnych, o których mowa w art. 777 k.p.c.

¹⁵ Dz.U. 2011, nr 233, poz. 1381.

¹⁶ „Zachowując zasadę, że tytuł wykonawczy jest podstawą egzekucji i że tytułem wykonawczym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności, projekt przewiduje, że tytułami wykonawczymi mogą być także inne dokumenty, jeżeli ustawa tak stanowi, w tym również tytuły egzekucyjne, które z mocy wyraźnych przepisów są podstawą egzekucji (a więc nie wymagają nadania im klauzuli wykonalności). Tytułami wykonawczymi może być także – w związku z proponowanymi zmianami – ugoda zawarta przed mediatorem, jak też wyrok sądu polubownego oraz ugoda przed nim zawarta, po stwierdzeniu ich wykonalności przez sąd. W takim wypadku będą to tytuły wykonawcze, które nie będą tytułami egzekucyjnymi zaopatrzonymi w klauzulę wykonalności [...]. Obecne brzmienie art. 777 § 1 pkt 2 i 2¹ może budzić niejasności i wątpliwości. Zarówno bowiem ugoda zawarta przed mediatorem przed jej zatwierdzeniem, jak również wyrok sądu polubownego czy ugoda przed nim zawarta, przed stwierdzeniem ich wykonalności, z uwagi na ich charakter prawny jako dokumentów prywatnych, nie odpowiadają kryteriom przyjętym dla tytułów egzekucyjnych. Dlatego też projekt proponuje usunięcie ich z listy tych tytułów egzekucyjnych zamieszczonej w art. 777 § 1. Po stwierdzeniu przez sąd ich wykonalności wymienione dokumenty staną się od razu tytułami wykonawczymi”. Zob. Druk nr 4332 z dnia 14 czerwca 2011 r., <http://ww2.senat.pl/k7/dok/sejm/083/4332.pdf> [dostęp: 26.09.2017].

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

W aktualnym stanie prawnym regulacja art. 183¹⁵ k.p.c. wyjaśnia charakter ugody mediacyjnej, zgodnie z którą „Ugoda zawarta przed mediatorem, po jej zatwierdzeniu przez sąd, ma moc prawną ugody zawartej przed sądem. Ugoda zawarta przed mediatorem, którą zatwierdzono przez nadanie jej klauzuli wykonalności, jest tytułem wykonawczym”¹⁷. Status tytułu wykonawczego ugoda zawarta przed mediatorem nabywa w trybie art. 183¹⁴ k.p.c.¹⁸, tj. przez jej zatwierdzenie przez sąd nadaniem klauzuli wykonalności. W tych wszystkich przypadkach, kiedy postanowienia ugody mediacyjnej nie podlegają wykonaniu w drodze egzekucji, sąd zatwierdza ugodę bez nadawania jej klauzuli wykonalności. Taki dokument nie ma wówczas statusu tytułu wykonawczego i nie może zostać przymusowo wykonany. Rola sądu w procesie zatwierdzania ugody polega na badaniu jedynie w ograniczonym stopniu treści, które zawiera. Nie oznacza to jednak, że na tym etapie sąd poprzestaje na kontroli ugody jedynie pod kątem przesłanek, o których mowa w art. 183¹⁴ § 3 k.p.c. Obok wykładni językowej dla prawidłowej rekonstrukcji normy do zastosowania na tym etapie niezbędne jest odpowiednie stosowanie przepisów o postępowaniu klauzulowym (art. 776–795 k.p.c.) oraz cel, którym te przepisy służą¹⁹. W tym kontekście językowe dyrektywy wykładni są uzupełniane i weryfikowane przez reguły systemowe i celowościowe²⁰. Z jednej strony kontroli podlega treść ugody pod kątem możliwości jej wykonania w drodze egzekucji, z drugiej zaś kryteria kontroli są ograniczone do pięciu przesłanek (art. 183¹⁴ § 3 k.p.c.). Sąd bada na tym etapie, czy przedstawiona mu do zatwierdzenia ugoda nie jest sprzeczna z prawem, zasadami współżycia społecznego, czy nie zmierza do obejścia prawa, jest niezrozumiała, czy nie zawiera sprzeczności. Kontrola takiej ugody w procesie jej zatwierdzania jednoznacznie wskazuje, że już na etapie postępowania mediacyjnego ten dokument wymaga właściwej redakcji, co na późniejszym etapie stosowania prawa gwarantuje zatwierdzenie go przez sąd nadaniem klauzuli wykonalności oraz przymusowym wykonaniem przez komornika. Takie elementy ugody, jak: strony postępowania, roszczenie czy termin warunkują w przyszłości możliwość jej egzekucji. Na etapie postępowania klauzulowego (jako tego, które bezpośrednio poprzedza egzekucję) rola sądu w praktyce sprowadza się do weryfikacji, czy dokument, któremu ma nadać klauzulę wykonalności, podlega przymusowemu wykonaniu. W większości przypadków dotyczy to kontroli, czy przedstawiony akt jest tytułem egzekucyjnym, lub polega na sprawdzeniu, czy taki dokument nadaje się do wykonania w drodze egzekucji (jak np. przy ugodzie zawartej przed mediatorem). Na tym etapie sąd nie wchodzi już w samą treść, np. nie bada czy roszczenie objęte ugodą istnieje lub jest zasadne²¹. W procesie stosowania prawa egzekucyjnego ugoda zawarta przed mediatorem jako tytuł wykonawczy gwarantuje wierzy-

¹⁷ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 1964, nr 43, poz. 296 ze zm.).

¹⁸ „§ 1. Jeżeli zawarto ugodę przed mediatorem, sąd, o którym mowa w art. 183¹³, na wniosek strony niezwłocznie przeprowadza postępowanie co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem. § 2. Jeżeli ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji, sąd zatwierdza ją przez nadanie jej klauzuli wykonalności; w przeciwnym przypadku sąd zatwierdza ugodę postanowieniem na posiedzeniu niejawnym. § 3. Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, w całości lub części, jeżeli ugoda jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności”.

¹⁹ Por. R. Schmidt, *Nadanie klauzuli wykonalności ugodzie zawartej przed mediatorem*, „ADR. Arbitraż i Mediacje” 2010, nr 1(9), s. 148 i n.

²⁰ Taka formuła interpretacji odpowiada rozwijanej w ostatnich latach koncepcji operatywnej wykładni prawa. Zob. L. Leszczyński, *Wykładnia operatywna (podstawowe właściwości)*, „Państwo i Prawo” 2009, z. 6, s. 18 i n.

²¹ *Egzekucja sądowa w Polsce*, red. Z. Szczurek, Sopot 2007, s. 279.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

cielowi, jako gestorowi tego postępowania, że ma możliwość zwrócić się do komornika sądowego w celu jej wykonania. Moment wszczęcia postępowania egzekucyjnego następuje z chwilą złożenia wniosku egzekucyjnego wraz z tytułem wykonawczym²². Zadania komornika sądowego w badaniu tych dokumentów określa w zasadzie treść dwóch artykułów, tj. art. 803 k.p.c.²³ i art. 804 k.p.c.²⁴, których postanowienia z jednej strony wyznaczają tzw. przedmiotową granicę egzekucji, z drugiej zaś wskazują na ograniczone kompetencje organu egzekucyjnego w badaniu treści tytułu wykonawczego. Nie oznacza to jednocześnie braku jakichkolwiek narzędzi pozbawiających go możliwości rozwiązania powstałych wątpliwości, np. dotyczących redakcji orzeczenia i problemów z jego wykładnią²⁵. Podobnie sytuacja przedstawia się z perspektywy stron postępowania, którym w ograniczonym stopniu przysługują formy kontroli tytułu wykonawczego (istnieje możliwość kwestionowania takiego aktu również na tym etapie stosowania prawa, np. powództwo opozycyjne)²⁶. Zabezpieczenie postępowania mediacyjnego możliwością egzekucji jego postanowień gwarantuje urzeczywistnienie praw i obowiązków stron. Jedno z podstawowych pytań, które nasuwa się w tym miejscu, sprowadza się do tego, jaką wartość w procesie stosowania prawa miałyby mediacja, której rozstrzygnięcia nie będą zabezpieczone przymusem państwowym w przypadku braku dobrowolności ich wykonania. Odpowiedź wydaje się oczywista – nie stanowiłaby ona wówczas konkurencyjnego narzędzia dla postępowania sądowego.

Z mojej praktyki wynika, że instytucja ugody mediacyjnej jako tytułu wykonawczego funkcjonuje w postępowaniu egzekucyjnym nadal w nielicznych przypadkach. Ograniczone zaufanie stron do tej metody rozstrzygnięć sporu nie znajduje większego uzasadnienia, wręcz przeciwnie – powinna stanowić podstawowe narzędzie w rozwiązywaniu sporów. Może to też wynika z tego, że sam charakter tej instytucji powoduje w większości przypadków dobrowolną realizację jej postanowień bez udziału postępowania przymusowego.

PODSUMOWANIE

Wyodrębnienie postępowania mediacyjnego i egzekucyjnego z perspektywy procesu stosowania prawa stwarza uniwersalne podejście badawcze w procesie funkcjonowania obu instytucji. Z jednej strony możemy na mediację patrzeć jak na przedegzekucyjny sposób rozwiązania sporu, dobrowolnego wykonania ugody. Z drugiej strony w aktualnym stanie prawnym mediacja w trakcie postępowania egzekucyjnego nie znajduje normatywnego uzasadnienia. Charakter obu instytucji oraz szczególna rola w procesie stosowania prawa ograniczają wzajemne posługiwanie się nimi do instytucji ugody zawartej przed mediatorem. Nie przekreśliła to jednak próby porozumienia pomiędzy stronami tego postępowania, tj. wierzycielem i dłużnikiem. Komornika sądowego, którego status w egzekucji obecnie nie jest jednolicie

²² Art. 796 § 1 k.p.c.: „Wniosek o wszczęcie egzekucji składa się stosownie do właściwości sądowi lub komornikowi”; art. 797 § 1 zdanie 2 k.p.c.: „Do wniosku lub żądania dołącza się tytuł wykonawczy”.

²³ Art. 803 k.p.c.: „Tytuł wykonawczy stanowi podstawę do prowadzenia egzekucji o całe objęte nim roszczenie i ze wszystkich części majątku dłużnika, chyba że z treści tytułu wynika co innego”.

²⁴ Art. 804 k.p.c.: „Organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym”.

²⁵ H. Pietrzykowski, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 4, Warszawa 2012, s. 198.

²⁶ Zarówno w postępowaniu egzekucyjnym, jak i w postępowaniu klauzulowym dłużnik ma możliwość kwestionowania tytułu wykonawczego, czyli w tym przypadku ugody mediacyjnej (np. jeżeli został on już wykonany, a wierzyciel nadal wnioskuje o egzekucję).

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

postrzegany²⁷, charakteryzuje to, że pomiędzy wierzycielem i dłużnikiem nie łączy go stosunki o charakterze prywatnoprawnym, lecz publicznoprawnym (w tym sensie jest organem, którego podstawowym obowiązkiem jest wykonanie tytułu wykonawczego, jest organem niezależnym i samodzielnym), co wynika z postanowień art. 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji: „Przy wykonywaniu czynności komornik podlega orzeczeniom sądu i prezesowi sądu rejonowego, przy którym działa”. Tak charakterystyczna dla mediacji instytucja porozumienia nie znajduje większego zastosowania w postępowaniu egzekucyjnym, dla którego norma egzekucyjna i sytuacja przymusowa budują otoczenie niezbędne w procesie urzeczywistnienia postanowień tytułów wykonawczych.

Zestawiając te dwie instytucje, kształtuje się obraz mediacji jako jednej z form wymiaru sprawiedliwości²⁸ oraz postępowania egzekucyjnego jako etapu w procesie stosowania prawa, gdzie sprawiedliwość została już wymierzona. W procesie stosowania prawa instytucja mediacji w wielu dziedzinach życia z powodzeniem może stanowić alternatywę dla postępowania sądowego, które w ostatnich latach zmaga się z niewydolnością, niską sprawnością oraz wydłużającym się czasem podjęcia finalnej decyzji. Mediacja jako specyficzna forma wymiaru sprawiedliwości dąży do rozwiązania sporu w drodze porozumienia, którego wynik w postaci ugody został zabezpieczony możliwością jego urzeczywistnienia przy pomocy przymusu państwowego. Szczególny charakter ugody zawartej przed mediatorem (po zatwierdzeniu jej przez sąd klauzulą wykonalności staje się tytułem wykonawczym) gwarantuje przejście procesu stosowania prawa przez wszystkie jego etapy. W tym znaczeniu wydanie takiej ugody kończy z jednej strony zasadnicze fazy procesu decyzyjnego (tj. przeddecyzyjną i decyzyjną)²⁹, z drugiej zaś otwiera drogę dla faz uzupełniających, tj. kontrolnej i wykonawczej (egzekucyjny etap stosowania prawa)³⁰, który z perspektywy decyzyjnego modelu procesu stosowania prawa gwarantuje urzeczywistnienie praw i obowiązków nie tylko w postanowieniach podjętej decyzji, ale też stanowi o realnym ich wykonaniu. Z punktu widzenia wartości stosowania prawa dla stron postępowania pierwszoplanową rolę odgrywa wartość skuteczności, która w mojej ocenie ostatecznie realizuje się dopiero w postępowaniu egzekucyjnym. Badanie tej wartości na wcześniejszych etapach procesu stosowania prawa ukazuje jedynie częściowe wyniki, które nie rozstrzygają finalnie o skuteczności procesu stosowania prawa.

BIBLIOGRAFIA

- Druk nr 4332 z dnia 14 czerwca 2011 r., <http://ww2.senat.pl/k7/dok/sejm/083/4332.pdf> [dostęp: 26.09.2017].
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 136, 24.05.2008).
Egzekucja sądowa w Polsce, red. Z. Szczurek, Sopot 2007.
Korybski A., *Alternatywne rozwiązywanie sporów w USA. Studium teoretycznoprawne*, Lublin 1993.
Korybski A., Leszczyński L., *Stanowienie i stosowanie prawa. Elementy teorii*, Warszawa 2015.
Leszczyński L., *Wykładnia operatywana (podstawowe właściwości)*, „Państwo i Prawo” 2009, z. 6.
Pietrzykowski H., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 4, Warszawa 2012.
Schmidt R., *Nadanie klauzuli wykonalności ugodzie zawartej przed mediatorem*, „ADR. Arbitraż i Mediacje” 2010, nr 1(9).

²⁷ Z jednej strony funkcjonariusz publiczny, o którym mowa w art. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. 1997, nr 133, poz. 882 ze zm.), z drugiej quasi-przedsiębiorca prowadzący działalność na własnych rachunek. Por. wyrok TK z dnia 14 maja 2009 r., K 21/08, Legalis nr 158405.

²⁸ A. Zienkiewicz, *op. cit.*, s. 104.

²⁹ A. Korybski, L. Leszczyński, *op. cit.*, s. 136 i n.

³⁰ *Ibidem*, s. 145 i n.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

---

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 1964, nr 43, poz. 296 ze zm.).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. 1997, nr 133, poz. 882 ze zm.).

Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011, nr 233, poz. 1381).

Wróblewski J., *Sądowe stosowanie prawa*, Warszawa 1988.

Wróblewski J., *Stosowanie prawa (model teoretyczny)*, „Państwo i Prawo” 1967, z. 3.

Wróblewski J., *Zarys procesowego modelu sądowego stosowania prawa*, „Państwo i Prawo” 1985, z. 4.

Wyrok ETPC z dnia 19 marca 1997 r. w sprawie *Hornsby v. Grecja*, sygn. 18357/91, Legalis nr 1441824.

Wyrok TK z dnia 14 maja 2009 r., K 21/08, Legalis nr 158405.

Zienkiewicz A., *Mediacja jako forma wymiaru sprawiedliwości*, „ADR. Arbitraż i Mediacje” 2013, nr 4.